

Tjänsteutlåtande

Styrelsen 2024-02-06
Diarienummer 89/23

Handläggare

Amanda Österlin La Mont,
Utvecklingsledare cirkulär ekonomi för Göteborgs Stad
Telefon: 031 – 368 46 71
E-post: amanda.o.lamont@gsl.goteborg.se

Göteborgs Stads riktlinje för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stads Leasing AB:

1. Styrelsen beslutar att föreslå att ersätta den befintliga riktlinjen *Göteborgs Stads riktlinje för försäljning och återbruk av lös egendom inom Göteborgs Stad* med den nya riktlinjen *Göteborgs Stads riktlinje för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial*.
2. Styrelsen beslutar att skicka ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Sammanfattning

Ärendet handlar om att ersätta en befintlig riktlinje med en ny.

Stadsledningskontoret ansvarar för *Göteborgs Stads riktlinje för försäljning och återbruk av lös egendom inom Göteborgs Stad*. Vid en aktualitetsprövning av dokumentet i december 2022 bedömde Stadsledningskontoret att dokumentet var utdaterat, och i behov av en omfattande revidering, då riktlinjen saknar tydlig styrning för avyttring och bortskänkning av lös egendom. Även bygg- och markmaterial saknar styrning för avyttring och bortskänkning i dagsläget.

Göteborgs Stads riktlinje för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial har tagits fram för att ersätta det ovan nämnda styrdokumentet, med syftet att förtydliga styrningen av avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial. Detta för att säkra att avyttring och bortskänkning sker på ett sätt som minimerar miljö- och klimatbelastning och främjar hushållning med ekonomiska resurser. Vidare, är syftet att underlätta stadens planering, genomförande och uppföljning av avyttring och bortskänkning.

Göteborgs Stads Leasing AB övertog beredningsansvaret för den nya riktlinjen och genomförde arbetet med en arbetsgrupp med representanter från Göteborgs Stads Leasing AB och Stadsledningskontoret under 2023. Under framtagandet har involvering och samverkan skett genom en remiss till 13 förvaltningar och bolag, fyra informations- och synpunktsmöten samt dialog med enskilda tjänstepersoner.

Bolaget bedömer att förslaget till ny riktlinje har tagits fram genom ett grundligt arbete och att inkomna synpunkter har omhändertagits på ett fullgott sätt. Bolaget föreslår därmed att förslaget på ny riktlinje ska skickas till kommunstyrelsen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ur ekonomisk synvinkel förväntas införandet av *Göteborgs Stads riktlinje för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial* (hädanefter kallad den nya riktlinjen i dokumentet) ge följande effekter:

Möjliga kostnadsmissiga effekter:

- Minskade kostnader för inköp av lös egendom samt bygg- och markmaterial till följd av förlängd livslängd och ökad återanvändning av befintliga produkter och material inom stadens organisation.
- Minskade kostnader för avfallshantering till följd av minskade avfallsmängder.
- Ökade kostnader för underhåll, förvaring, annonsering och transporter av befintlig lös egendom samt bygg- och markmaterial som ska bevaras eller återanvändas inom stadens organisation.

Möjliga effekter vad gäller organisation och kompetens:

- Enklare och mer effektiv avyttringsprocess, bland annat på grund av att alla stadens aktörer arbetar på ett likartat sätt.
- Förändrade roller, arbetssätt, rutiner och utökad kompetens för att avyttra och skänka bort enligt denna riktlinje, vad gäller till exempel praktisk hantering, strategisk planering och upphandling.

Möjliga effekter relaterade till beredskap och riskhantering:

- Minskad sårbarhet när råvarupriser och tillgång till reservdelar globalt sett påverkas av världsläge och världsmarknad.

Möjliga effekter relaterade till stimulering av arbetstillfällena och återbruksmarknad:

- Ökad tillgång till återanvändbara produkter och material, både för Göteborgs Stad och för aktörer utanför stadens organisation.
- Ökning av hållbara affärs- och arbetstillfällena, till exempel inom återbruk, demontering och reparationstjänster.

Bedömning ur ekologisk dimension

Hållbar resursanvändning genom omställningen till en cirkulär ekonomi har pekats ut som en avgörande faktor för att nå globala, nationella och lokala hållbarhetsmål.

Göteborgs Stad har som mål att 2030 vara en ekologiskt hållbar stad och ha ett klimatavtryck nära noll. Vidare har staden satt som mål att minska klimatpåverkan från inköp med 90 % till 2030 (jämfört med 2020) och att minska avfallsmängderna från stadens verksamheter med 40 % per heltidsanställd till 2030 (jämfört med 2020). För att lyckas med denna omställning krävs en tydlig styrning både vid anskaffning, användning och avyttring av lös egendom samt bygg- och markmaterial.

Den nya riktlinjens syfte är att minimera miljöpåverkan genom att styra mot att lös egendom samt bygg- och markmaterial används så länge som möjligt, och därmed minskar behovet av inköp av nya produkter. Vidare syftar riktlinjen till att lös egendom samt bygg- och markmaterial i första hand ska fortsätta användas och underhållas i den egna verksamheten, i andra hand återanvändas inom Göteborgs Stad, i tredje hand i en

extern organisation och därefter hanteras som avfall i enlighet med gällande avfallslagstiftning.

I dag finns de cirkulära principerna med i riktlinjen för inköp och upphandling men styrning för avyttring saknas. Riktlinjen för inköp och upphandling styr mot att nämnder och styrelser ansvarar för att *”cirkulära lösningar eftersträvas genom att i första hand tillgodose ett behov med befintliga resurser, i andra hand genom tjänster, hyrlösningar eller genom inköp av begagnat, och i sista hand genom nyinköp.”* Genom införandet av den nya riktlinjen förtydligas styrningen för en cirkulär hantering av lös egendom samt bygg- och markmaterial i staden genom hela brukarcykeln, det vill säga vid anskaffning, innehav och avyttring.

Ur ekologisk synvinkel förväntas införandet av den nya riktlinjen ge följande effekter för stadens organisation:

- Minskad miljö- och klimatpåverkan från stadens anskaffning, användning och avyttring av lös egendom samt bygg- och markmaterial tack vare en ökning av bevarande, reparation och återanvändning som i sin tur minskar nyinköp. Förutom minskade CO2 utsläpp från nyproduktion av produkter och material, och minskade avfallsmängder, förväntas det även ha en stor positiv inverkan på andra betydande hållbarhetsaspekter så som till exempel den biologiska mångfalden, vattenanvändning och minskad användning av kemikalier i produktionen.
- En ökning av stadens bevarande, reparation och återanvändning förväntas även minska transporter kopplat till stadens nyinköp.

En viktig aspekt att beakta i arbetet med avyttring är att säkerställa giftfria kretslopp där skadliga kemikalier minimeras i de produkter och material som går till återanvändning.

Bedömning ur social dimension

Den sociala dimensionen av hållbar utveckling har en direkt koppling till den ekologiska dimensionen. Detta då uppfyllandet av klimat- och miljömålen har en direkt påverkan på människors hälsa och möjligheter till ett hälsosamt liv – både kommande och nuvarande generationer lokalt och globalt.

Den nya riktlinjen förväntas även bidra till en mer jämlik resursfördelning, både vad gäller att jämna ut ojämlikheter i det ekologiska fotavtrycket från olika individers konsumtion och genom att stimulera tillgången till hållbara tjänster och produkter.

Vidare har den sociala dimensionen även en koppling till den ekonomiska dimensionen. Detta då ökad reparation, varsam demontering och andra hantverksyrken förväntas öka inom den cirkulära ekonomin vilket i sin tur förväntas skapa fler arbetstillfällen. Dessa jobb lämpar sig dessutom i många fall bra som arbetsmarknadsåtgärder. Detta bidrar även till målsättningen i Göteborgs Stads Näringslivsstrategiska program, att skapa 120 000 nya jobb till 2035, jämfört med basåret 2016.

Samverkan

Samverkan / Information med fackliga organisationer har inte skett i detta ärende.

Bilagor

1. Göteborgs Stads riktlinje för försäljning och återbruk av lös egendom inom Göteborgs Stad
2. Göteborgs Stads riktlinje för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial

Ärendet

Ärendet handlar om att ersätta den befintliga riktlinjen, *Göteborgs Stads riktlinje för försäljning och återbruk av lös egendom inom Göteborgs Stad* med en ny riktlinje, *Göteborgs Stads riktlinje för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial*. Styrelsen föreslås skicka ärendet till kommunstyrelsen för beslut i enlighet med förslaget.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Stadsledningskontoret ansvarar för *Göteborgs Stads riktlinje för försäljning och återbruk av lös egendom inom Göteborgs Stad* (nedan kallad den nuvarande riktlinjen). Vid en aktualitetsprövning av dokumentet i december 2022 bedömde Stadsledningskontoret att dokumentet var utdaterat och i behov av en omfattande revidering. Stadsledningskontoret inledde en revidering av dokumentet i december 2022 och involverade Göteborgs Stads Leasing AB i arbetet under våren 2023.

I juni 2023 lämnades beredningsansvaret för den nya riktlinjen över från Stadsledningskontoret till Göteborgs Stads Leasing AB. Detta bedömdes lämpligt då bolaget har ansvar för strategin ”Vi driver på utvecklingen av cirkulär ekonomi” i miljö- och klimatprogrammet 2021-2030, samt har ansvar enligt sitt ägardirektiv att stödja stadens förvaltningar och bolag vid avyttring av lös egendom.

Den nuvarande riktlinjen för avyttring är skriven som en vägledning och saknar tydlig styrning för avyttring av lös egendom. Avyttring av bygg- och markmaterial saknar styrning i dagsläget. Utformningen av den nuvarande riktlinjen är inte heller utformad i enlighet med stadens mall för riktlinjer.

I Göteborgs Stad gäller också sedan år 2004 Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling. Det styrande dokumentet har genom åren reviderats till följd av lagändringar och beslut i kommunfullmäktige. Styrningen för avyttring fanns med vid 2019 års uppdatering men togs bort ur riktlinjen för inköp och upphandling år 2022. Detta för att styrning av avyttring inte skulle göras i två separata riktlinjer.

Syfte

Syftet med revideringen är att förtydliga styrningen för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial. Detta för att säkra att avyttringen och bortskänkningen sker på ett sätt som minimerar miljö- och klimatbelastning och främjar hushållning med ekonomiska resurser. Vidare, är syftet att underlätta stadens planering, genomförande och uppföljning av avyttring.

Övergripande förändringar

Den nya riktlinjen har formulerats enligt stadens mall för riktlinjer. Vidare har riktlinjen för inköp och upphandling inom Göteborgs Stad noga beaktats vid framtagandet. Detta då riktlinjerna tillsammans styr mot en resurseffektiv hantering av lös egendom samt bygg- och markmaterial under produktens hela brukarcykel inom stadens organisation, det vill säga vid anskaffning, innehav och avyttring.

Den nya riktlinjen innehåller en gemensam prioriteringsordning för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial med syftet att förtydliga

styrningen för avyttring och bortskänkning. Vidare har en ansvarsfördelning formulerats med utpekade ansvar för samtliga nämnder och styrelser i staden.

I den nya riktlinjen har vägledning om hur förvaltningar och bolag ska agera vid avyttring eller bortskänkning för återanvändning utanför Göteborgs Stad tagits bort. De beskrivningar som bedöms vara relevanta från den tidigare riktlinjen kommer att finnas i vägledande material som tillhandahålls av Göteborgs Stads Leasing AB, i enlighet med riktlinjens ansvarsfördelning.

Genomförande

Den nya riktlinjen för avyttring har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter från Göteborgs Stads Leasing AB och Stadsledningskontoret. Under framtagandet har involvering och samverkan skett genom informations- och synpunktsmöten vid fyra tillfällen, dels med strategigruppen för Göteborgs Stads cirkulära strategi kopplad till stadens miljö- och klimatprogram, dels med representanter från utvalda förvaltningar och bolag. Utöver träffarna har enskilda synpunkter från tjänstepersoner hanterats i dialog med berörda. Vidare har stadsledningskontoret granskat den nya riktlinjen utifrån juridiskt, klarspråks- och styrdokuments perspektiv.

Förslaget till ny riktlinje skickades även ut på remiss till 13 förvaltningar och bolag efter beslut i Göteborgs Stads Leasing AB:s styrelse. Remissen skickades ut till ett urval av förvaltningar och bolag i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för kommunstyrelsens remittering (numera Göteborgs Stads riktlinje för remittering) som säger att *"I frågor som berör i princip alla stadens nämnder och/eller styrelser, till exempel IT-frågor, bör ett urval av nämnder och/eller styrelser höras"*. Urvalet av mottagare gjordes med hänsyn till att de besitter viktig kompetens eller hanterar stora mängder lös egendom eller bygg- och markmaterial idag.

Följande förvaltningar och bolag mottog remissen:

1. Inköp och upphandling
2. Miljöförvaltningen
3. Intraservice
4. Stadsfastighetsförvaltningen
5. Business Region Göteborg
6. Kretslopp och vatten
7. Grundskoleförvaltningen
8. Förskoleförvaltningen
9. Äldrevård och omsorgsförvaltningen
10. Socialförvaltning Centrum
11. Gryaab
12. Framtiden AB
13. Göteborg & Co

Remisstiden var 29 juni till och med 27 oktober 2023 och remissen skickades till förvaltnings- och bolagsbrevlådor och mottagarna avgjorde om ärendet skulle hanteras på förvaltningsnivå eller tas upp till nämnd eller styrelse.

I remissutskicket inkluderades två frågor:

1. Om remissmottagaren har några synpunkter eller förslag på ändringar av dokumentet Göteborgs Stads riktlinje för avyttring och bortskänkning av lös egendom samt bygg- och markmaterial.
2. Och, hur remissmottagaren bedömer att riktlinjen påverkar sin verksamhet, samt vilket stöd som kommer behövas för att efterfölja riktlinjen?

Under remisstiden skickades även förslaget på ny riktlinje vidare till intresserade tjänstepersoner på förvaltningar och bolag som inte mottagit remissen. Tjänstepersoner på följande förvaltningar visade intresse och mottog remissutskicket:

- Demokrati och medborgarservice
- Stadsmiljöförvaltningen
- Kulturförvaltningen

Remissutskicket delades även med tjänstepersoner som arbetar strategiskt med cirkulär ekonomi på Stockholms Stad och Malmö Stad.

Summering av remissvar, synpunkter och hantering av dessa

Svaren på fråga nr. 1 i remissutskicket (se avsnitt ”Genomförande”) summeras i detta avsnitt och svaren på fråga nr. 2 beskrivs i bedömningen ur ekonomisk, ekologisk och social synpunkt längre upp i detta tjänsteutlåtande. Svaren på fråga nr. 2 kommer även användas som underlag i arbetet med att utveckla arbetssätt och vägledande dokument för att stödja stadens förvaltningar och bolag i att kunna efterfölja den nya riktlinjen.

12 remissvar mottogs varav tio beslutades på förvaltnings- och bolagsnivå och två beslutades i nämnd respektive styrelse. I ett fall, där beslut fattades på förvaltnings- och bolagsnivå, informerades styrelsen om remissen.

Sju av remissvaren välkomnar riktlinjen och anser att den kommer innebära ett förtydligande av styrningen inom avyttring samt att den är i linje med, och kommer att stödja och stärka, pågående arbete inom området. Tre av remissvaren lyfter att riktlinjen inte innebär en förändring i arbetssätt eller prioritering då staden ska arbeta enligt detta synsätt sedan tidigare, men att den innebär att kraven och ambitionsnivån på arbetet skärps. Två av remissvaren ger en neutral övergripande hållning till förslaget på riktlinje.

Totalt inkom 29 synpunkter på text och innehåll i riktlinjen. Nedan sammanfattas hanteringen av synpunkterna.

En synpunkt inkom gällande det inledande stycket ”Vägledning” som menade att den nuvarande vägledningen ”Återanvänd i Göteborgs Stad” som beskriver hur avyttring och bortskänkning ska gå till är i behov av uppdatering. I remissvaret anges även att vägledningen bör flyttas till en sida som administreras av Göteborgs Stads Leasing AB då bolaget i den nya riktlinjen föreslås få ett utpekat ansvar att ”stödja förvaltningar och bolag vid avyttring av lös egendom”. Stycket har ändrats i riktlinjen och frågan om att flytta det vägledande dokumentet föreslås hanteras i samband med att den nya riktlinjen träder i kraft.

Tre synpunkter inkom om kapitlet ”Definitioner” och handlade om förtydligande av innebörden av olika begrepp i riktlinjen. Texten har uppdaterats i enlighet med synpunkterna.

Tre synpunkter inkom rörande avsnittet ”Hållbar utveckling” och lyfte fram flera sociala och ekonomiska effekter av införandet av riktlinjen. Texten har uppdaterats i enlighet med synpunkterna.

Fem synpunkter inkom gällande prioriteringsordningen i den nya riktlinjen, varav två underströk att den är korrekt och i linje med pågående arbete, en gav förslag på att förtydliga steget innan avyttring nämligen att bevara och förebygga, och två gav förslag på förtydligande formuleringar. Texten uppdaterades med hänsyn till samtliga synpunkter.

Nio inkomna synpunkter inkom gällande skrivelser om uppföljning och rapportering i ansvarsfördelningen och det inledande kapitlet, varav sex av dessa synpunkter handlade om att ett förtydligande behövs över hur rapporteringen ska gå till, två om att förtydliga olika begrepp i beskrivningen av ansvarsfördelningen och en om att rapporteringen kommer innebära mycket administration. Texten om ansvarsfördelning har uppdaterats med hänsyn till samtliga inkomna synpunkter, och omfattningen på rapporteringskraven har minskats från rapportering av all avyttring till rapportering av allvarliga avvikelser.

Fem inkomna synpunkter handlade om stycket ”Göteborgs Stads Leasings styrelse ansvarar för att...” i avsnittet ”Ansvarsfördelning” och menade att innebörden av ”stödjande stadens förvaltningar och bolag vid avyttring och bortskänkning av lös egendom” behöver förtydligas. Texten har uppdaterats i enlighet med synpunkterna.

Tre inkomna synpunkter handlade om att skrivelserna om upphandling i avsnittet ”Ansvarsfördelning”, varav en menade att det endast gäller direktupphandlingar och två att skrivelsen ”beakta riktlinjen i upphandling” är svårtydd. Texterna har inte uppdaterats enligt synpunkten om direktupphandling då den nya riktlinjen föreslås gälla för samtliga upphandlingar. Däremot har texterna uppdaterats enligt de två sistnämnda synpunkterna.

Under och efter remisstiden hanterades även synpunkter från enskilda tjänstepersoner. Majoriteten av synpunkterna rörde skrivelser och ordval och hanterades som del i textredigeringsarbetet. Två av synpunkterna var av större karaktär och handlade om att ersätta benämningen lös egendom med ett mer modernt begrepp, samt att i prioriteringsordningen skriva att staden i första hand ska avyttra eller skänka till andra offentliga organisationer vid extern avyttring. Dessa två synpunkter diskuterades vid stadsledningskontorets juridiska översyn som gav som rekommendation att inte ta hänsyn till dem. Detta då termen lös egendom är allmänt vedertagen och har en utbredd användning i staden, samt att det inte är juridiskt klarlagt om och när staden kan prioritera en annan offentlig organisation framför andra externa aktörer vid extern avyttring. Förtydligande om dessa frågor föreslås ingå i det stödjande material för avyttring och bortskänkning som tas fram i samband med att den nya riktlinjen träder i kraft.

Bolagets bedömning

Bolaget bedömer att förslaget till ny riktlinje har tagits fram genom ett grundligt arbete och att inkomna synpunkter har omhändertagits på ett fullgott sätt. Bolaget föreslår därmed att förslaget på ny riktlinje ska skickas till kommunstyrelsen.

Tedd Bergman

VD, Göteborgs Stads Leasing AB